SVERIGES RIKSDAG

Trafikutskottets betänkande 2022/23:TU8

Mottagningsanordningar i hamn för avfall från fartyg

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i lagen om åtgärder mot förorening från fartyg och i fartygssäkerhetslagen.

Lagändringarna innebär bl.a. att hamnar ska ha en godkänd plan för mottagning och hantering av avfall från fartyg samt informera om innehållet i planen. Kommunerna ska ansvara för planens godkännande och tillsyn när det gäller fritidsbåtshamnar. Lagändringarna innebär också att bestämmelserna om avgiften för att lämna avfall justeras. Syftet med förslaget är att genomföra EU:s direktiv om mottagningsanordningar i hamn för avfall från fartyg som trädde i kraft 2019. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2023.

Utskottet anser även att riksdagen bör avslå två motionsyrkanden.

I betänkandet finns två reservationer (SD, C).

Behandlade förslag

Proposition 2022/23:62 Mottagningsanordningar i hamn för avfall från fartyg.

Ett yrkande i en följdmotion.

Ett yrkande i en motion från allmänna motionstiden 2022/23.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut 3
Redogörelse för ärendet 4
Ärendet och dess beredning 4
Propositionens huvudsakliga innehåll 4
Utskottets överväganden 5
Mottagningsanordningar i hamn för avfall från fartyg 5
Bakgrund 5
Propositionen 6
Motionerna 10
Tidigare riksdagsbehandling 10
Utskottets ställningstagande 11
Reservationer 13
1. Mottagningsanordningar i fritidsbåtshamnar, punkt 2 (C) 13
2. Uppföljning av avgiften för att ta emot avfall, punkt 3 (SD) 13
Bilaga 1
Förteckning över behandlade förslag 15
Propositionen 15
Följdmotionen 15
Motion från allmänna motionstiden 2022/23 15
Bilaga 2
Regeringens lagförslag 16

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Mottagningsanordningar i hamn för avfall från fartyg

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg

2. lag om ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2022/23:62 punkterna 1 och 2.

2. Mottagningsanordningar i fritidsbåtshamnar

Riksdagen avslår motion
2022/23:906 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 38.

Reservation 1 (C)

3. Uppföljning av avgiften för att ta emot avfall

Riksdagen avslår motion
2022/23:2339 av Thomas Morell m.fl. (SD).

Reservation 2 (SD)

Stockholm den 21 mars 2023

På trafikutskottets vägnar

Ulrika Heie

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ulrika Heie (C), Thomas Morell (SD), Gunilla Svantorp (S), Maria Stockhaus (M), Mattias Ottosson (S), Jimmy Ståhl (SD), Åsa Karlsson (S), Sten Bergheden (M), Kadir Kasirga (S), Helena Gellerman (L), Ann-Sofie Lifvenhage (M), Linda W Snecker (V), Magnus Oscarsson (KD), Oskar Svärd (M), Daniel Helldén (MP), Johanna Rantsi (M) och Adrian Magnusson (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2022/23:62 Mottagningsanordningar i hamn för avfall från fartyg. I betänkandet behandlar utskottet även en motion som riksdagsledamöter har väckt med anledning av propositionen, samt ett yrkande i en motion från allmänna motionstiden 2022/23.

En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till propositionen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen lagändringar i syfte att genomföra EU-direktivet om mottagningsanordningar i hamn för avlämning av avfall från fartyg, vilket antogs den 17 april 2019.

Lagändringarna innebär att samtliga hamnar (inklusive fritidsbåtshamnar, med vissa undantag) ska ha en godkänd plan för mottagning och hantering av avfall från fartyg samt informera om innehållet i planen. Hamnar ska även lämna kvitto till fartyg på det avfall fartyget lämnat och lämna uppgifter om sin verksamhet till tillsynsmyndigheten. Fartyg blir skyldiga att spara kvittot ombord i minst två år och rapportera uppgifterna vidare.

Förslaget innebär att kommunerna ska ansvara för tillsyn och godkännande av avfallshanteringsplaner för fritidsbåtshamnar, medan Transportstyrelsen får motsvarande ansvar för handels- och industrihamnar (vilket är gällande ordning i dag).

Förbudet mot att ta särskilt betalt för mottagning av avfall tas bort. Hamnar ska i stället kunna ta ut en avgift som bättre motsvarar kostnaderna för mottagandet. För eventuella överträdelser ska ett sanktionsavgiftssystem ersätta gällande straffbestämmelser.

Regeringen föreslår att lagändringarna träder i kraft den 1 maj 2023. Som övergångsbestämmelse föreslår regeringen att sanktionsavgifter för överträdelser av en fritidsbåtshamn inte påförs före den 1 januari 2024.

Utskottets överväganden

Mottagningsanordningar i hamn för avfall från fartyg

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag för att genomföra EU:s mottagningsdirektiv. Syftet med förslaget är att säkra tillgången på mottagningsanordningar för avfall i hamnar och därmed minska risken för att fartyg släpper ut sitt avfall till havs. Riksdagen avslår samtidigt två motionsyrkanden.

Jämför reservation 1 (C) och 2 (SD).

Bakgrund

EU-rätten omfattar sedan 2000 bestämmelser om hur hamnar ska hantera avfall från fartyg. Enligt mottagningsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/57/EG av den 27 november 2000) blev medlemsstaterna skyldiga att se till att fartyg har tillgång till adekvata mottagningsanordningar för avfall i hamn och att hamnar har en plan för avfallshanteringen. Syftet var att öka skyddet för den marina miljön genom att ge fartyg möjlighet att lämna avfall som inte får släppas ut till havs i hamn. Direktivet kompletterade övriga internationella bestämmelser på området.

Efter att kommissionen genomfört en översyn av mottagningsdirektivet från 2000 fann man ett antal brister i direktivets tillämpning och genomförande. Kommissionen menade bl.a. att

- den faktiska tillgången på mottagningsanordningar var bristfällig, särskilt i hamnar som i huvudsak ägnar sig åt fritidsbåtsverksamhet
- avgiftssättningen inte fungerade som tänkt då principen om en allmän avgift (snarare än en avgift baserad på den mängd avfall fartygen lämnar) ledde till att vissa medlemsstater tvingades ta emot oproportionerligt mycket avfall
- förändringar i det internationella regelverket, särskilt bestämmelserna i internationella sjöfartsorganisationens (IMO) miljökonvention Marpol, innebar att direktivets bestämmelser om förbud mot vissa sorters utsläpp blivit föråldrade.

Mot bakgrund av översynen presenterade kommissionen ett förslag till nytt direktiv den 16 januari 2018. EU:s lagstiftande organ antog förslaget den 17 april 2019, som då blev Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/883.

Enligt direktivets artikel 24 ska medlemsstaterna ha satt i kraft de lagar och författningar som krävs för att följa direktivet senast den 28 juni 2021. Detta innebär att det svenska genomförandet är försenat.

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen att lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg ändras för att genomföra EU-direktivet om mottagningsanordningar för avfall i hamnar. Propositionen innebär att hamnar och fartyg får ett antal nya skyldigheter jämfört med nu gällande lagstiftning.

Hamnar ska ha en godkänd plan för mottagning och hantering av avfall

Regeringens förslag innebär att hamnar ska ha en plan för mottagning och hantering av avfall från fartyg (en s.k. avfallshanteringsplan) som godkänts av den myndighet regeringen utsett.[1] Regeringen meddelar i propositionen att Transportstyrelsen kommer att ansvara för tillsynsvägledning av både hur godkännandet ska gå till samt hur innehållet i planen ska utformas i detalj.

Vidare föreslår regeringen att hamnar ska vara skyldiga att informera om innehållet i sin avfallshanteringsplan och rapportera uppgifter från den till bl.a. fartygsoperatörerna. Hamnar ska även tillgängliggöra information om planen i EU:s system för informationsutbyte inom sjöfarten, det s.k. SafeSeaNet.[2] Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer föreslås därför få meddela föreskrifter om a) skyldighet att inneha en godkänd avfallshanteringsplan, b) innehållet i planen och förfarandet för planens prövning samt c) skyldighet att informera och rapportera om planen.

Regeringen föreslår också att lagen förtydligas så att det framgår att mottagningsanordningarna ska tillgodose behoven för de fartyg som normalt anlöper hamnen. Anordningarna ska drivas så att fartyg inte drabbas av onödiga förseningar, och det ska framgå av lagen att avfallet ska hanteras på ett miljömässigt hållbart sätt.

Transportstyrelsen och kommunerna ska godkänna planerna och utöva tillsyn

Till skillnad från nu gällande lagstiftning, där Transportstyrelsen har ansvar för tillsyn över samtliga hamnar i frågor om mottagande av avfall, föreslår regeringen två olika förfaranden när det gäller avfallshanteringsplanens godkännande och tillsyn.

För handels- och industrihamnar samt varv för handelsfartyg ska Transportstyrelsen fortsätta att hantera avfallshanteringsplanens godkännande och ansvara för tillsyn. För fritidsbåtshamnar föreslår regeringen däremot att kommunerna ska hantera prövningen av planens godkännande och utöva tillsyn. Kommunernas ansvar ska gälla under förutsättning att hamnens verksamhet i huvudsak är avsedd för fritidsbåtar samt att kommunen enligt

[1] Hamnar som är små, icke-kommersiella och kännetecknas av sällsynt eller lite trafik enbart bestående av fritidsbåtar får undantas från kravet på att ha en godkänd plan.
[2] Fritidsbåtshamnar får undantas från kravet att rapportera information om planen till SafeSeaNet. Regeringen menar att det inte finns något uppenbart behov för fritidsbåtshamnar att göra sådan rapportering, och avser därför att begränsa rapporteringsskyldigheten så långt det är möjligt och lämpligt.

miljöbalken redan är skyldig att utöva tillsyn över hamnen. Kommunerna ska även få meddela föreskrifter om avgifter för dels prövningen av avfallshanteringsplanens godkännande, dels sitt utövande av tillsyn.

Som skäl till uppdelningen mellan kommunerna och Transportstyrelsen anför regeringen bl.a. att Transportstyrelsen saknar den lokala organisation som skulle krävas för att fullgöra uppdragen.[3] Regeringen understryker också att kunskapen hos myndigheter om förekomsten av fritidsbåtshamnar generellt är otillräcklig; t.ex. finns inget heltäckande register över fritidsbåtshamnar i Sverige.[4] Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer föreslås därför få meddela föreskrifter om skyldighet att lämna uppgifter om hamnverksamhet.

Regeringen föreslår förenklade tillsynsregler genom att bestämmelserna om föreläggande förenklas. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreslås få meddela föreskrifter om tillsyn, och tillsynsmyndigheten ska få besluta om de föreläggande som krävs. Den särskilda skyldigheten för tillsynsmyndigheten att förbjuda fartyg från att avgå från hamn om det inte uppfyllt skyldigheten att lämna avfall i en tidigare hamn tas bort.

Hamnar ska lämna kvitto på avlämnat avfall som fartygen ska spara ombord

Inför varje hamnanlöp ska fartyg på förhand anmäla vilket avfall de avser att lämna i hamn. När fartyget lämnat sitt avfall ska hamnen lämna ett kvitto på det avfall man mottagit, om inget undantag föreligger.[5] Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer föreslås få meddela föreskrifter om skyldigheter för hamnar att lämna kvitto på mottaget avfall samt för fartyg att spara både föranmälan (av vilket avfall de avser att lämna) och kvittot (av vilket avfall de faktiskt lämnat) ombord i minst två år. Fartyg ska även vara skyldiga att vidarebefordra informationen från kvittot till SafeSeaNet.

Avgiften ska i högre grad grunda sig på hamnars kostnader

Till skillnad från tidigare lagstiftning innebär förslaget att hamnar nu ska kunna ta ut en avgift som i större utsträckning motsvarar kostnaderna för driften av mottagningsanordningar. Samtidigt ska avgiften inte avskräcka fartyg från att använda anordningarna. Regeringen föreslår att det i lagen ska framgå att avgiftens storlek ska grunda sig på kostnaderna för mottagandet.

[3] Regeringen poängterar emellertid att regelverket är gemensamt oavsett om hamnen är en fritidsbåtshamn eller en handels- eller industrihamn.
[4] Rapporter från Havsmiljöinstitutet respektive Transportstyrelsen uppskattar att det finns ca 2 300–2 600 fritidsbåtshamnar i Sverige totalt, samt att 213 av Sveriges 290 kommuner har fritidsbåtshamnar. Regeringen bedömer att omkring 2 000 hamnar kommer att omfattas av de nya reglerna.
[5] Små hamnar vars anordningar är obemannade omfattas inte av skyldigheten att lämna kvitto, om de är anmälda i SafeSeaNet. Regeringen avser att låta den ansvariga myndigheten hantera frågan om undantag.

Direktivet innehåller mycket omfattande och detaljerade bestämmelser om hur avgiften för avlämning av avfall i hamn ska utformas. Regeringen understryker här att endast de faktorer som anges i direktivet får beaktas vid avgiftssättningen. Lagen ska däremot inte omfatta vare sig de specifika krav eller grundläggande principer som ska styra avgiftssättningen; i stället föreslås att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om skyldighet att ta ut avgifter för mottagandet.

Fartyg ska lämna avfall som överensstämmer med Marpolkonventionen

Enligt direktivet definieras avfall som det som uppstår under fartygets drift, lastning, lossning eller rengöring. Detta ska, i sin tur, även omfattas av det som beskrivs i bilagorna till den internationella konventionen om förhindrande av förorening från fartyg (Marpolkonventionen). Avfall kan således utgöras av oljerester (bilaga I), rester av kemikalier i bulk (bilaga II), toalettavfall (bilaga IV), sopor (bilaga V) eller rester från luftföroreningar (bilaga VI). Direktivet omfattar även s.k. passivt uppfiskat avfall, dvs. sådant som fastnar i nät under fiske.

Regeringen föreslår att definitionen av avfall inte förs in i lagen utan regleras på annan föreskriftsnivå, bl.a. eftersom referensen till Marpolkonventionen är dynamisk.

Sanktionsavgifter ska påföras vid överträdelser

Regeringen föreslår att de straffbestämmelser som i dag gäller för överträdelser av bestämmelser om lämning och mottagning av avfall från fartyg tas bort. De som inte uppfyller skyldigheter ska i stället påföras en sanktionsavgift om minst 1 000 kronor och högst 500 000 kronor, vilken ska betalas inom 30 dagar. Regeringen ska få meddela föreskrifter om storleken på sanktionsavgiften med hänsyn till överträdelsens allvar och betydelse. Tillsynsmyndigheten ska besluta om och påföra sanktionsavgifter, men kan helt eller delvis avstå om överträdelsen är ringa eller ursäktlig.[6]

Regeringen föreslår att sanktionsavgift ska påföras vid överträdelser av skyldigheten att

- upprätta och inneha en godkänd plan för mottagning och hantering av avfall från fartyg
- se till att det finns anordningar för mottagning av avfall från fartyg
- anmäla det avfall som ska lämnas i hamn
- lämna avfall från fartyget i hamn
- lämna kvitto på mottaget avfall
- vidarebefordra uppgifterna från kvittona
- spara uppgifterna från förhandsanmälan eller kvittot ombord.

[6] Tillståndsmyndigheten kan också avstå från att påföra en avgift om det med hänsyn till omständigheterna framstår som oskäligt.

Övriga bestämmelser

Regeringens förslag innehåller ett antal ytterligare bestämmelser om sanktionsavgifter, överträdelser och viten, samt möjligheten att överklaga beslut till allmän förvaltningsdomstol. Förslaget innebär även att felaktiga hänvisningar i fartygssäkerhetslagen ändras. Likaså ska ett antal hänvisningar i lagen om åtgärder mot förorening från fartyg också justeras.

Regeringen bedömer att förslaget varken motiverar ändringar i sekretessregleringar eller bestämmelser om personuppgiftsbehandling.

Ikraftträdande

Regeringen föreslår att lagändringarna ska träda i kraft så snart som möjligt, vilket bedöms vara den 1 maj 2023. Överträdelser som sker före ikraftträdandet ska inte medföra någon sanktionsavgift. Regeringen föreslår även att sanktionsavgifter för överträdelser av en fritidsbåtshamn inte påförs före den 1 januari 2024.

Förslagets konsekvenser

Regeringen bedömer att förslaget i första hand kommer att påverka kommunerna och fritidsbåtssektorn. Kommunerna får omfattande nya uppgifter, men regeringen menar att dessa borde gå att samordna med kommunernas existerande uppgifter, t.ex. att utöva tillsyn i hamnar enligt miljöbalken. Kostnaderna för att utföra de nya uppgifterna kan kommunerna täcka med avgifter. Regeringen menar således att de övergripande effekterna av de nya uppgifterna blir begränsade.

För hamnansvariga i fritidsbåtshamnar innebär förslaget nya uppgifter som kan medföra vissa kostnadshöjningar och/eller merarbete, i huvudsak skyldigheten att ha en godkänd avfallshanteringsplan. Regeringen menar dock att kostnader, såsom en eventuell handläggningsavgift för planens godkännande, kan överföras till de som utnyttjar hamnens mottagningsanordning. Detta skulle, i sin tur, innebära en marginell kostnadsökning för den enskilde. Regeringen poängterar vidare att förslaget kommer att förbättra miljön och omgivningen för fritidsbåtsanvändare, eftersom både förutsägbarheten om och förutsättningarna för att lämna avfall i fritidsbåtshanmar ökar. För användare av fritidsbåtar innebär förslaget inga nya skyldigheter.

Konsekvenser för myndigheter kommer i huvudsak att beröra Transportstyrelsen som får ett begränsat antal nya uppgifter. Regeringen bedömer att påverkan blir störst i ett inledande skede, då myndigheten kommer att behöva pröva godkännande av avfallshanteringsplaner för ytterligare ca 250 hamnar. Vidare kan Sjöfartsverket komma att behöva göra ändringar i systemen som krävs för att komma åt SafeSeaNet genom det s.k. Single Window. Regeringen menar att myndigheternas nya arbetsuppgifter kan hanteras inom befintliga ramar.

För handels- och industrihamnar innebär förslaget relativt små förändringar eftersom de redan omfattas av bestämmelser om att a) ha mottagningsanordningar för avfall, b) ha en godkänd avfallshanteringsplan och c) informera om innehållet i planen. Tillkommer gör uppgiften att lämna kvitto på avlämnat avfall. Den ändrade avgiftsmodellen som bättre ska motsvara hamnars kostnader borde enligt regeringen innebära en ekonomisk lättnad för många hamnar.

Även för rederier och fiskeföretag bedömer regeringen att konsekvenserna blir mycket begränsade, bl.a. eftersom de redan omfattas av krav på att föranmäla sitt avfall till hamnarna.

Regeringen anför slutligen att förslaget medför positiva effekter för miljön. Maritima verksamheter står i dag för en betydande del av nedskräpningen och utsläppen i haven. Havsmiljön i t.ex. Östersjön lider av stora problem till följd av mänsklig påverkan, inte minst när det gäller biologisk mångfald utmed kustområden. Regeringen menar att förslaget bidrar till att säkra hanteringen av miljöfarligt avfall och därför bidrar till att minska utsläppen från sjöfarten.

Förslaget medför inga konsekvenser för statens budget eller jämställdheten.

Motionerna

Följdmotionen

I kommittémotion 2022/23:2339 föreslår Thomas Morell m.fl. (SD) att regeringen borde följa upp de miljömässiga och samhällsekonomiska konsekvenserna av att ta bort förbudet för hamnar att ta särskilt betalt för mottagning av avfall. Motionärerna hänvisar till att Lagrådet i sitt utlåtande pekat på att detta skulle kunna kan medföra en lockelse för en del rederier eller fartygsbefälhavare att dumpa avfallet på någon annan plats, t.ex. till havs.

Motion från allmänna motionstiden 2022/23

I kommittémotion 2022/23:906 yrkande 38 anför Stina Larsson m.fl. (C) att landets alla fritidsbåtshamnar bör ha tillräckliga och fungerande tömningsstationer för avfall i syfte att förebygga latrintömning direkt i havet. Motionärerna påtalar att de tömningsstationer som finns alltför ofta är trasiga eller ur funktion sommartid. De föreslår därför att Transportstyrelsen ska få i uppdrag att både utöka tillsynen av fritidshamnarna och utreda möjligheterna för hamnar att söka ekonomiskt bidrag för att bygga tömningsstationer.

Tidigare riksdagsbehandling

Trafikutskottet har tidigare behandlat skyldigheter för fartyg att föranmäla och lämna avfall i hamnar samt hamnars skyldighet att upprätta avfallshanteringsplaner i betänkande 2000/01:TU5 Genomförande av Östersjöstrategin. I betänkandet föreslog utskottet att riksdagen skulle anta regeringens förslag till ändringar i lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från

fartyg, vilket riksdagen biföll. EU:s mottagningsdirektiv från 2000 innehöll liknande krav.

Miljö- och jordbruksutskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om a) båtklubbars ansvar för gemensamma miljöstationer, b) återvinningsstationers förutsättningar att omhänderta avfall från marin verksamhet samt c) Sveriges roll inom EU för att förhindra spridningen av skräp i haven. Yrkandena a) och b) behandlades i betänkande 2021/22:MJU15 Cirkulär ekonomi och yrkande c) i betänkande 2021/22:MJU23 Vattenvård. Utskottet föreslog att yrkandena lämnas utan åtgärd, bl.a. med hänvisning till pågående arbete, och riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Regeringens lagförslag

Utskottet konstaterar inledningsvis att hamnar i såväl Sverige som EU måste ha fullgod möjlighet att ta emot avfall på ett miljömässigt hållbart sätt. Att motverka att avfall släpps ut i havet är avgörande för att säkra den marina miljön och skydda den biologiska mångfalden i hav och kustområden. Utskottet ser därför positivt på att regeringen nu föreslår de lagändringar som krävs för att genomföra EU:s mottagningsdirektiv från 2019.

Utskottet delar regeringens bedömning att direktivets genomförande inte innebär några större förändringar jämfört med nu gällande lagstiftning för den kommersiella sjöfarten såsom rederier och fiskeföretag samt handels- och industrihamnar. Utskottet ser positivt på att förfarandet kring mottagning av avfall i hamn kommer att bli mer förutsägbart för dessa aktörer.

När det gäller kommunernas och myndigheternas nya åtaganden noterar utskottet att förslaget innebär att kommunerna får ett antal nya arbetsuppgifter. Utskottet instämmer dock med regeringen i att kommunerna i hög grad kommer att kunna samordna sitt nya tillsynsansvar med den tillsyn de redan utför i hamnar enligt miljöbalken. Att kommunerna kan täcka kostnaderna för sina nya uppdrag genom avgifter borde också leda till att de sammanlagda effekterna av regeringens förslag blir begränsade. Utskottet vill emellertid understryka vikten av att kommunerna får tydlig vägledning så att lagen tillämpas enhetligt.

Utskottet noterar avslutningsvis att inga motioner inkommit som avstyrker regeringens förslag till lagändringar.

Utskottet tillstyrker således regeringens lagförslag.

Mottagningsanordningar i fritidsbåtshamnar

I motion 2022/23:906 (C) yrkande 38 lyfter motionärerna frågan om fritidsbåtars tillgång till mottagningsanordningar för avfall i hamn. Utskottet anser att regeringens förslag skapar goda förutsättningar för en ökad tillgång till mottagningsanordningar även i fritidsbåtshamnar, vilket borde minska

incitamenten för fritidsbåtsanvändare att släppa ut t.ex. latrinavfall till havs. Utskottet välkomnar därför regeringens förslag.

Utskottet förutsätter samtidigt att regeringen ser till att lagändringarna inte träffar fritidsbåtsaktörer på ett onödigt betungande sätt. Här noterar utskottet att direktivet medger vissa undantag för små och icke-kommersiella hamnar, t.ex. om kravet på att ha en godkänd avfallshanteringsplan.

Utskottet delar regeringens bedömning att kommunerna är bättre lämpade än Transportstyrelsen för att pröva godkännande och utöva tillsyn av avfallshanteringsplaner i fritidsbåtshamnar. Bland annat kommer kommunernas lokalkännedom att underlätta i tillsynsförfarandet medan, som regeringen framför i propositionen, faktisk tillsyn av Transportstyrelsen i fritidsbåtshamnar i princip inte har förekommit under tidigare lagstiftning.

Mot den bakgrunden finns det inte skäl för riksdagen att vidta ytterligare åtgärder med anledning av motionsförslaget. Utskottet avstyrker därför yrkandet.

Uppföljning av avgiften för att ta emot avfall

I motion 2022/23:2339 (SD) anför motionärerna att regeringen bör följa upp effekterna av att hamnar nu ska tillåtas ta särskilt betalt för mottagning av avfall. Utskottet vill inledningsvis påminna om att direktivets avgiftsreglering måste införas fullt ut. Utskottet delar regeringens ståndpunkt att hamnars avgift för att ta emot avfall inte får avskräcka fartyg från att lämna sitt avfall i hamn. Samtidigt är utskottet positivt till att avgiftsregleringen nu justeras, eftersom de tidigare reglerna ledde till att svenska hamnar fick ta emot oproportionerligt mycket avfall utan närmare möjlighet att täcka sina kostnader för mottagandet.

Avslutningsvis anser utskottet att regeringens konsekvensbedömningar i propositionen när det gäller avgiften är tillfredsställande. Utskottet förutsätter dock att regeringen vidtar ytterligare åtgärder i frågan om det skulle behövas.

Mot den bakgrunden finns det i dagsläget inte någon anledning för riksdagen att ta några initiativ med anledning av motionsförslaget. Utskottet avstyrker därför motionen.

Reservationer

1. Mottagningsanordningar i fritidsbåtshamnar, punkt 2 (C)

av Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2022/23:906 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 38.

Ställningstagande

Jag välkomnar att regeringen äntligen har överlämnat en proposition om mottagningsanordningar i hamn för avfall från fartyg och anser att det är hög tid att Sverige nu genomför mottagningsdirektivet i syfte att ytterligare säkra den marina miljön.

Regeringens förslag innebär emellertid att kommunerna ska bli ansvariga för tillsyn av avfallshanteringen i fritidsbåtshamnar, vilket vore olyckligt. För att försäkra sig om att lagen tillämpas rättvist och säkerställa att landets alla fritidsbåtshamnar lever upp till de krav som ställs hade i stället en myndighet såsom Transportstyrelsen varit bättre lämpad för att utöva tillsyn och följa lagens införlivande.

Jag menar också att regeringen borde vidta ytterligare åtgärder för att försäkra sig om att fritidsbåtshamnar får de ekonomiska medel som krävs för att bygga tömningsstationer för avfall. Regeringen borde därför utreda möjligheten för hamnar att söka ekonomiskt bidrag för detta.

2. Uppföljning av avgiften för att ta emot avfall, punkt 3 (SD)

av Thomas Morell (SD) och Jimmy Ståhl (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2022/23:2339 av Thomas Morell m.fl. (SD).

Ställningstagande

Vi ser positivt på regeringens lagförslag och har inget i sak att invända mot att regeringen införlivar EU-direktivet i svensk lagstiftning. Däremot noterar vi att det finns en uppenbar motsättning mellan att hamnar, å ena sidan, nu tillåts att ta särskilt betalt för avfall och att fartyg, å andra sidan, inte ska avskräckas från att lämna avfall i hamn på grund av kostnaderna.

Lagrådet noterar i sitt utlåtande att det faktum att det är belagt med avgifter för fartyg att göra sig av med avfallet i hamn kan medföra en lockelse för en del rederier eller fartygsbefälhavare att dumpa avfallet till havs. Vi delar Lagrådets bedömning. Regeringens beskrivning av konsekvenserna av detta är inte heller tillräcklig.

Vi anser därför att regeringen borde följa upp de miljömässiga och samhällsekonomiska konsekvenserna av att det nu blir tillåtet för hamnar att ta särskilt betalt för mottagning av avfall. Uppföljningen bör göras inom en rimlig tidsperiod.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2022/23:62 Mottagningsanordningar i hamn för avfall från fartyg:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364).

Följdmotionen

2022/23:2339 av Thomas Morell m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa upp de miljömässiga och samhällsekonomiska konsekvenserna av borttagandet av förbudet i lag för hamnar att ta särskilt betalt för mottagning av avfall, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motion från allmänna motionstiden 2022/23

2022/23:906 av Stina Larsson m.fl. (C):

38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att landets alla fritidsbåtshamnar har tillräckliga och fungerande tömningsstationer i syfte att förebygga latrintömning direkt i havet och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg

Härigenom föreskrivs[1] i fråga om lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg[2]

dels att 3 kap. 5, 10 och 11 §§ ska upphöra att gälla,

dels att 1 kap. 2 §, 3 kap. 4, 7, 8 och 9 §§, 6 kap. 4, 5, 5 a och 8 §§, 7 kap. 6 a–7 §§, 9 kap. 2 och 6 §§ och 10 kap. 3–6 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas nio nya paragrafer, 6 kap. 5 b och 11 a–h §§, och närmast före 6 kap. 4, 5 b och 11 a §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

1 kap.

2 §[3]

I lagen används beteckningar som har följande betydelse.

Beteckning	Betydelse
Östersjöområdet	Allt vattenområde i den egentliga Östersjön med Bottniska viken, Finska viken och inloppet till Östersjön upp till latitudparallellen genom Skagen i Skagerack vid 57° 44,8′ nord
Fartyg	Fartyg, svävare, undervattensfartyg, fasta eller flytande plattformar samt andra flytande anordningar som används till sjöss
Skadligt ämne	Olja och andra ämnen som, om de kommer ut i havet, i något annat vattenområde eller i luften, kan innebära risker för människors hälsa, vara skadliga för den marina faunan eller floran, skada skönhets-

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/883 av den 17 april 2019 om mottagningsanordningar i hamn för avlämning av avfall från fartyg, om ändring av direktiv 2010/65/EU och upphävande av direktiv 2000/59/EG, i den ursprungliga lydelsen.

[2] Lagen omtryckt 1983:463.
Senaste lydelse av
lagens rubrik 1996:527
3 kap. 5 § 2001:1294
3 kap. 10 § 2001:1294
3 kap. 11 § 2001:1294.

[3] Senaste lydelse 2006:1318.

	eller rekreationsvärden eller störa annat rättmätigt utnyttjande av havet eller andra vattenområden
Beteckning	Betydelse
Utsläpp	Varje utsläpp i havet, i andra vattenområden eller i luften, såsom utströmning, kvittblivning, spill, läckage, utpumpning, utspridning eller uttömning

Sådant avfall från fartyg som avses i denna lag eller i föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen utgör avfall också enligt 15 kap. 1 § miljöbalken.

3 kap.

4 §[4]

Någon avgift får inte tas ut vid anordning, som avses i 1 § första stycket, för mottagning eller behandling av oljehaltigt barlast- eller tankspolvatten från fartyg som lastas hos den som svarar för anordningen.

I fråga om avgift för mottagning och behandling som avses i 1 § andra stycket och mottagning som avses i 2 § meddelar regeringen föreskrifter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen utser får föreskriva eller i enskilda fall medge undantag från första stycket. När undantag meddelas får särskilda villkor föreskrivas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för den som ansvarar för en anordning för mottagning av avfall från fartyg att ta ut avgifter för mottagandet.

Avgifternas storlek ska grundas på kostnaderna för mottagandet.

7 §[5]

Den som svarar för sådana mottagningsanordningar som avses i 1–3 §§ *skall* se till att dessa är placerade och utformade så att de fartyg som använder anordningarna inte orsakas onödig försening. *Regeringen eller den myndighet som regeringe utser får meddela närmare föreskrifter om*

Den som svarar för sådana mottagningsanordningar som avses i 1–3 §§ *ska* se till att *anordningarna*

1. är placerade och utformade *och drivs* så att behoven att lämna avfall tillgodoses hos de fartyg som normalt anlöper den hamn där anordningarna finns och att

[4] Senaste lydelse 2001:1294.
[5] Senaste lydelse 2001:1294.

utformning och drift av sådana anordningar som avses i 1–3 §§.	fartygen inte orsakas onödiga förseningar, *och*
	2. möjliggör hantering av avfall från fartyg på ett miljömässigt hållbart sätt.
8 §[6]	
Regeringen eller den myndighet som regeringen *utser* får meddela föreskrifter om skyldighet att	Regeringen eller den myndighet som regeringen *bestämmer* får meddela föreskrifter om skyldighet *för den eller de som är ansvariga i varje särskilt fall* att
1. från fartyg lämna avfall som innehåller olja eller andra skadliga ämnen till en mottagningsanordning,	
2. i förväg anmäla avlämning av avfall från fartyg till en mottagningsanordning, utom i de avseenden som anges i 6 §,	2. i förväg anmäla avlämning av avfall från fartyg till en mottagningsanordning, utom i de avseenden som anges i 6 §, *och att spara anmälningarna ombord,*
3. vidta åtgärder i samband med *mottagandet* och hanteringen av avfall som innehåller skadliga ämnen från fartyg *samt*	3. vidta åtgärder i samband med *mottagningen* och hanteringen av avfall som innehåller skadliga ämnen från fartyg,
4. upprätta *avfallshanterings-planer.*	4. upprätta *och inneha en godkänd plan för mottagning och hantering av avfall från fartyg (avfallshanteringsplan), informera om innehållet i planen och rapportera uppgifter från planen,*
	5. lämna kvitto på mottaget avfall, spara kvittona ombord och vidarebefordra uppgifter från kvittona, och
	6. lämna uppgifter om verksamhet på sådana platser som avses i 1 § första stycket eller som omfattas av föreskrifter som har meddelats med stöd av 1–3 §§.
	Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om vad som krävs för att en avfallshanteringsplan ska godkännas och om förfarandet för prövningen.

[6] Senaste lydelse 2000:847.

9 §[7]

Den myndighet som avses i 6 kap. 5 a § får meddela de förelägganden som behövs i ett enskilt fall för att

1. en mottagnings- eller behandlingsanordning skall finnas enligt 1–3 §§ eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av någon av dessa bestämmelser,

2. en mottagnings- eller behandlingsanordning skall utformas och drivas enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 §,

3. de skyldigheter som har föreskrivits med stöd av 8 § 3 skall fullgöras,

4. en avfallshanteringsplan skall upprättas enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 8 § 4.

Kommunen prövar frågor om att godkänna avfallshanteringsplaner när det gäller verksamhet på sådana platser som avses i 1 § första stycket eller som omfattas av föreskrifter som har meddelats med stöd av 1–3 §§ under förutsättning

1. att verksamheten är avsedd i huvudsak för fritidsbåtar, och

2. att kommunen enligt miljöbalken eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen ska utöva tillsyn över verksamheten.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om vilken myndighet som prövar frågor om att godkänna avfallshanteringsplaner som inte omfattas av första stycket.

6 kap.

Föreskrifter om tillsynen

4 §

Närmare föreskrifter om *de tillsynsförrättningar som avses i 1–3 §§* meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen *utser*.

Regeringen eller den myndighet som regeringen *bestämmer får meddela ytterligare* föreskrifter om *tillsyn över att denna lag och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen följs.*

5 §

Tillsyn *över efterlevnaden av bestämmelserna om fartygs konstruktion, utrustning och drift utövas av* myndighet som

Regeringen *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om vilken* myndighet som *utövar* tillsyn *enligt*

[7] Senaste lydelse 2001:1294.

regeringen *utser. Myndigheten* får uppdra åt sakkunniga att *utom riket* verkställa tillsynsförrättningar.

denna lag och enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, i andra fall än de som omfattas av 5 a §.

Tillsynsmyndigheten får uppdra åt sakkunniga att verkställa tillsynsförrättningar *utanför Sverige.*

5 a §[8]

Tillsyn över *efterlevnaden av* bestämmelserna *i* 3 kap. *om mottagning av avfall från fartyg* utövas av *den myndighet som regeringen utser.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen utser meddelar föreskrifter om tillsynen.

Kommunen utövar tillsyn över *att* 3 kap. *och föreskrifter som har meddelats med stöd av de bestämmelserna följs av de verksamheter som avses i 3 kap. 9 § första stycket.*

Förelägganden

5 b §

Tillsynsmyndigheterna får besluta de förelägganden som behövs

1. för tillsynen enligt 3 kap., och

2. för att de som omfattas av tillsynen ska fullgöra sina skyldigheter enligt 3 kap. och enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 3 kap.

Ett föreläggande får förenas med vite.

8 §[9]

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter till staten för

1. tillsyn,
2. provning och granskning av material och utrustning till fartyg, och
3. ärendehandläggning enligt denna lag och enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

En kommun får meddela föreskrifter om avgifter till kommunen för tillsyn enligt 5 a § och för godkännande enligt 3 kap.

[8] Senaste lydelse 2001:1294.
[9] Senaste lydelse 2010:1558.

9 § av planer för mottagning och hantering av avfall från fartyg.

Sanktionsavgift

11 a §

Den som underlåter att följa föreskrifter som har meddelats med stöd av 3 kap. 8 § första stycket ska påföras sanktionsavgift av tillsynsmyndigheten om underlåtenheten avser att

1. upprätta och inneha en godkänd avfallshanteringsplan,

2. anmäla det avfall som ska lämnas i en mottagningsanordning,

3. lämna avfall från fartyget i en mottagningsanordning,

4. lämna kvitto på mottaget avfall,

5. vidarebefordra uppgifter från kvittona, eller

6. spara förhandsanmälan eller avfallsavlämningskvitton ombord.

Motsvarande gäller den som underlåter att se till att det i enlighet med 3 kap. 1–3 och 7 §§ eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 3 kap. 1–3 §§ eller i anslutning till 3 kap. 7 § finns anordningar för mottagande av avfall från fartyg.

11 b §

Regeringen får meddela föreskrifter om sanktionsavgiftens storlek och om vem som ska påföras sanktionsavgiften.

Avgiften ska uppgå till minst 1 000 kronor och högst 500 000 kronor. När regeringen meddelar föreskrifter om avgiftens storlek ska hänsyn tas till överträdelsens allvar och betydelsen av den bestämmelse som överträdelsen avser.

11 c §

En sanktionsavgift får inte påföras för en överträdelse som omfattas av ett föreläggande som har förenats med vite, om det har gjorts en ansökan om utdömande av vitet.

11 d §

Tillsynsmyndigheten får helt eller delvis avstå från att påföra sanktionsavgiften om överträdelsen är ringa eller ursäktlig eller om det annars med hänsyn till omständigheterna framstår som oskäligt att ta ut avgiften.

11 e §

En sanktionsavgift får beslutas endast om den som är påtänkt att påföras avgiften har getts tillfälle att yttra sig inom två år från det att överträdelsen ägde rum.

Ett beslut om sanktionsavgift ska delges.

11 f §

En sanktionsavgift ska betalas till den myndighet som regeringen bestämmer inom 30 dagar efter det att ett beslut om avgiften har fått laga kraft eller inom den längre tid som anges i beslutet.

Sanktionsavgiften tillfaller staten.

11 g §

Om sanktionsavgiften inte har betalats inom den tid som följer av 11 f §, ska den obetalda avgiften lämnas för indrivning enligt lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

11 h §

En sanktionsavgift faller bort om beslutet om avgiften inte har verkställts inom fem år från det att beslutet fick laga kraft.

7 kap.

6 a §[10]

Regeringen får meddela sådana föreskrifter om förbud för fartyg att anlöpa svensk hamn som följer av ett direktiv eller en förordning som antagits inom Europeiska unionen eller av något internationellt avtal eller motsvarande som Sverige har ingått.

Om ett fartyg har förbjudits att anlöpa svensk hamn enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av första stycket, får Transportstyrelsen även förbjuda svenska hamnar att ta emot det fartyget. Detsamma gäller om fartyget har förbjudits att anlöpa hamn med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning *(EG) nr 417/2002 av den 18 februari 2002* om ett påskyndat införande av krav på dubbelskrov eller likvärdig konstruktion för oljetankfartyg med enkelskrov *och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 2978/94.*

Om ett fartyg har förbjudits att anlöpa svensk hamn enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av första stycket, får Transportstyrelsen även förbjuda svenska hamnar att ta emot det fartyget. Detsamma gäller om fartyget har förbjudits att anlöpa hamn med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning *(EU) nr 530/*2012 *av den 13 juni 2012* om ett påskyndat införande av krav på dubbelskrov eller likvärdig konstruktion för oljetankfartyg med enkelskrov, *i den ursprungliga lydelsen.*

6 b §[11]

Har beträffande ett *visst* fartyg inte fullgjorts vad som *föreskrivs* med stöd av 3 kap. 8 § 1 *om skyldighet att lämna avfall som innehåller olja eller andra skadliga ämnen till en mottagningsanordning,* får Transportstyrelsen eller *annan* myndighet som regeringen *utser* förbjuda fartyget att avgå från en svensk hamn.

Om den myndighet som regeringen har utsett med stöd av 6 kap. 5 a § första stycket har informerats om att ett fartyg har lämnat närmast föregående hamn utan att den skyldighet att lämna avfall som gäller där har fullgjorts och hamnen finns inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), skall myndigheten förbjuda fartyget att avgå från en svensk

Om det beträffande ett fartyg inte har fullgjorts vad som *anges i föreskrifter* som *har meddelats* med stöd av 3 kap. 8 § *första stycket* 1, får Transportstyrelsen eller *den* myndighet som regeringen *bestämmer* förbjuda fartyget att avgå från en svensk hamn.

[10] Senaste lydelse 2010:1359.
[11] Senaste lydelse 2008:1364. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

hamn. Fartyget skall inte tillåtas att lämna hamnen förrän det har kontrollerats om fartyget har efterlevt de bestämmelser som genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/59/EG av den 27 november 2000 om mottagningsanordningar i hamn för fartygsgenererat avfall och lastrester.	
7 §[12]	
Beslut enligt 4, 5, 6 a § eller 6 b § *första stycket* om förbud *skall* innehålla uppgift om de åtgärder som *skall* vidtas för rättelse. Beslut om föreläggande enligt 4 eller 5 § *skall* innehålla uppgift om den tid inom vilken åtgärderna *skall* vara vidtagna.	Beslut enligt 4, 5, 6 a eller 6 b § om förbud *ska* innehålla uppgift om de åtgärder som *ska* vidtas för rättelse. Beslut om föreläggande enligt 4 eller 5 § *ska* innehålla uppgift om den tid inom vilken åtgärderna *ska* vara vidtagna.

9 kap.

2 §[13]	
Beslut som *har meddelats av Transportstyrelsen i* frågor som avses i 3 kap. 9 § *eller* 7 kap. 4 § första stycket, 5, 6, 6 a *eller* 6 b § får överklagas *hos* allmän *förvalningsdomstol.*	Beslut som *rör sådana* frågor som avses i 3 kap. 9 §, *6 kap. 5 b och 11 a §§ och* 7 kap. 4 § första stycket och 5, 6, 6 a *och* 6 b §§ får överklagas till allmän *förvaltningsdomstol.*

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut i andra frågor som avses i 1–7 kap. får överklagas hos

1. Transportstyrelsen, om beslutet har meddelats av en annan myndighet som inte är central förvaltningsmyndighet och inte heller kommunal myndighet, eller

2. regeringen, om beslutet har meddelats av Transportstyrelsen eller av en annan myndighet som är central förvaltningsmyndighet.

6 §[14]	
Kustbevakningens beslut och domstols dom varigenom vattenföroreningsavgift påförs får verkställas genast, om inte annat förordnas eller säkerhet ställs för avgiftsskyldighetens fullgörande. Om verkställigheten gäller i övrigt vad som föreskrivs i utsökningsbalken om allmänt mål. Utmätt egendom får dock inte säljas utan gäldenärens samtycke, förrän beslutet eller domen har vunnit laga kraft.	
Andra beslut i frågor som avses i 1–8 kap. gäller omedelbart, om inte	Andra beslut i frågor som avses i 1–8 kap., *dock inte beslut om*

[12] Senaste lydelse 2002:874.
[13] Senaste lydelse 2008:1364.
[14] Senaste lydelse 2008:1364.

annat föreskrivs i beslutet. I fråga om beslut som *skall* underställas Transportstyrelsen eller *kustbevakningen* kan Transportstyrelsen eller *kustbevakningen* förordna att beslutet tills vidare inte *skall* gälla.

sanktionsavgift, gäller omedelbart, om inte *något* annat föreskrivs i beslutet. I fråga om beslut som *ska* underställas Transportstyrelsen eller *Kustbevakningen* kan Transportstyrelsen eller *Kustbevakningen* förordna att beslutet tills vidare inte *ska* gälla.

10 kap.

3 §[15]

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot

1. en föreskrift om begränsning av eller förbud mot trafik eller läktring av skadliga ämnen som har meddelats med stöd av 7 kap. 1 eller 2 §,

2. ett förbud eller föreläggande i fråga om ett fartyg som har meddelats med stöd av 7 kap. 4 eller 5 §,

3. ett förbud i fråga om ett fartyg som har meddelats med stöd av 7 kap. 6 § eller föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 kap. 6 a §, eller

4. ett beslut om förbud för fartyg att anlöpa svensk hamn som har meddelats med stöd av förordning *(EG) nr 417/2002* om ett påskyndat införande av krav på dubbelskrov eller likvärdig konstruktion för oljetankfartyg med enkelskrov.

4. ett beslut om förbud för fartyg att anlöpa svensk hamn som har meddelats med stöd av förordning *(EU) nr 530/2012* om ett påskyndat införande av krav på dubbelskrov eller likvärdig konstruktion för oljetankfartyg med enkelskrov, *i den ursprungliga lydelsen.*

4 §[16]

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms

1. den som i strid med en föreskrift som har meddelats med stöd av 3 kap. 8 § 1 uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att lämna avfall som innehåller olja eller andra skadliga ämnen till en mottagningsanordning,

2. en befälhavare som uppsåtligen eller av oaktsamhet använder ett fartyg i strid med ett förbud som har meddelats med stöd av 4 kap. 2 §,

3. den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot en föreskrift

a) om hantering av skadliga ämnen som har meddelats med stöd av 4 kap. 3 §,

1. en befälhavare som uppsåtligen eller av oaktsamhet använder ett fartyg i strid med ett förbud som har meddelats med stöd av 4 kap. 2 §,

2. den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot en föreskrift

a) om hantering av skadliga ämnen som har meddelats med stöd av 4 kap. 3 §,

[15] Senaste lydelse 2003:366.
[16] Senaste lydelse 2001:1294.

b) om dagböcker och andra handlingar som har meddelats med stöd av 5 kap. 1 §, eller

c) om skyldighet att rapportera utsläpp och andra händelser eller att lämna uppgifter som har meddelats med stöd av 7 kap. 3 §,

4. den som uppsåtligen bryter mot föreskriften i 5 kap. 2 § första stycket om skyldighet att hålla dagbok och andra handlingar tillgängliga,

5. ett fartygs redare eller ägare som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att se till att fartyget *undergår* sådan besiktning som anges i 6 kap. 1 §.

b) om dagböcker och andra handlingar som har meddelats med stöd av 5 kap. 1 §, eller

c) om skyldighet att rapportera utsläpp och andra händelser eller att lämna uppgifter som har meddelats med stöd av 7 kap. 3 §,

3. den som uppsåtligen bryter mot föreskriften i 5 kap. 2 § första stycket om skyldighet att hålla dagbok och andra handlingar tillgängliga,

4. ett fartygs redare eller ägare som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att se till att fartyget *genomgår* sådan besiktning som anges i 6 kap. 1 §.

5 §[17]

Till böter döms

1. den som uppsåtligen bryter mot förbudet att ta ut avgift för mottagning, behandling eller annan hantering av avfall enligt 3 kap. 4 § första stycket eller 5 § eller mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 3 kap. 4 § andra stycket,

2. den som uppsåtligen eller av oaktsamhet *underlåter att lämna sådana uppgifter som avses i 3 kap. 6 § eller* bryter mot ett förbud mot lastning, reparation eller annan verksamhet enligt 3 kap. 6 § eller bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av samma paragraf,

3. den som uppsåtligen lämnar en oriktig uppgift till en tillsynsmyndighet för att få ett certifikat som utfärdas med stöd av denna lag eller för att få giltighetstiden för ett sådant certifikat förlängd,

4. en befälhavare som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot en föreskrift om märkning av olja som har

1. den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot ett förbud mot lastning, reparation eller annan verksamhet enligt 3 kap. 6 § eller bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av samma paragraf,

2. den som uppsåtligen lämnar en oriktig uppgift till en tillsynsmyndighet för att få ett certifikat som utfärdas med stöd av denna lag eller för att få giltighetstiden för ett sådant certifikat förlängd,

3. en befälhavare som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot en föreskrift om märkning av

[17] Senaste lydelse 2001:1294.

meddelats med stöd av 7 kap. 11 § första stycket,	olja som har meddelats med stöd av 7 kap. 11 § första stycket.
5. den som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att i förväg anmäla avlämning av avfall enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av 3 kap. 8 § 2.	
6 §[18]	
	Ett fartygs redare eller ägare ska göra vad som skäligen kan fordras av denne för att förhindra någon av följande gärningar:
1. *Släpps* ett skadligt ämne ut i strid med ett förbud som gäller enligt 2 kap. 2 § första stycket eller mot 2 kap. 4 § eller i strid med en föreskrift som har meddelats med stöd av 2 kap. 2 § andra stycket eller 2 kap. 3 §,	1. *utsläppande av* ett skadligt ämne i strid med ett förbud som gäller enligt 2 kap. 2 § första stycket eller mot 2 kap. 4 § eller i strid med en föreskrift som har meddelats med stöd av 2 kap. 2 § andra stycket eller 2 kap. 3 §,
2. *åsidosätts* en föreskrift som har meddelats med stöd av 4 kap. 2 eller 3 § eller 7 kap. 1 *eller* 2 §,	2. *åsidosättande av* en föreskrift som har meddelats med stöd av 4 kap. 2 eller 3 § eller 7 kap. 1, 2 *eller 11 §,*
3. *överträds* ett förbud eller åsidosätts ett föreläggande som har meddelats med stöd av 7 kap. 4 eller 5 §,	3. *överträdelse av* ett förbud eller ett föreläggande som har meddelats med stöd av 7 kap. 4, 5 eller *6 § eller med stöd av föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 kap. 6 a §, eller*
4. överträds ett förbud som har meddelats med stöd av 7 kap. 6 § eller föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 kap. 6 a §,	
5. åsidosätts en föreskrift som har meddelats med stöd av 7 kap. 11 § första stycket, eller	
6. *används* ett fartyg i strid med ett beslut som har meddelats med stöd av förordning *(EG) nr 417/2002* om ett påskyndat införande av krav på dubbelskrov eller likvärdig konstruktion för oljetankfartyg med enkelskrov,	4. *användning av* ett fartyg i strid med ett beslut som har meddelats med stöd av förordning *(EU) nr 530/2012* om ett påskyndat införande av krav på dubbelskrov eller likvärdig konstruktion för oljetankfartyg med enkelskrov, *i den ursprungliga lydelsen.*
döms fartygets redare eller ägare som om *han* själv hade begått gärningen, *om han underlåtit att*	*Om* fartygets redare eller ägare *inte gör* vad som skäligen *kan* fordras *av denne* för att förhindra

[18] Senaste lydelse 2003:366.

göra vad som skäligen *kunnat* fordras *av honom* för att förhindra *det inträffade.*

någon av gärningarna i första stycket, döms *redaren* eller *ägaren* som om *denne* själv hade begått gärningen.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 maj 2023.

2. Någon sanktionsavgift ska inte påföras för överträdelser som har skett före ikraftträdandet.

3. När det gäller överträdelser av någon som driver verksamhet på sådana platser som avses i 3 kap. 9 § första stycket ska någon sanktionsavgift inte påföras om överträdelsen har skett före den 1 januari 2024.

2 Förslag till lag om ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 4 a § och 8 kap. 2 § fartygssäkerhetslagen (2003:364) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
5 kap.	
4 a §[1]	
En dokumentationskontroll ska göras av fartyg som omfattas av krav på egenkontroll enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 kap. 6 § *8*. Vid kontrollen ska tillsynsmyndigheten pröva om fartyget motsvarar föreskrivna krav med ledning av de handlingar som ska finnas för fartyget enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.	En dokumentationskontroll ska göras av fartyg som omfattas av krav på egenkontroll enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 kap. 6 § *7*. Vid kontrollen ska tillsynsmyndigheten pröva om fartyget motsvarar föreskrivna krav med ledning av de handlingar som ska finnas för fartyget enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

8 kap.

2 §[2]

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms

1. den som uppsåtligen lämnar oriktiga uppgifter för att få ett dokument om godkänd säkerhetsorganisation eller ett certifikat som utfärdas enligt denna lag, enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 kap. 3 § eller enligt förordning (EG) nr 336/2006 eller för att få giltighetstiden för ett sådant dokument eller certifikat förlängd,

2. redare och befälhavare som uppsåtligen eller av oaktsamhet använder ett fartyg till sjöfart utan att ha ett dokument om godkänd säkerhetsorganisation, ett certifikat eller en annan handling som ska ha utfärdats för rederiet, fartyget, dess utrustning, lastning eller säkerhetsorganisation enligt denna lag, enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt förordning (EG) nr 336/2006,

3. redare och befälhavare som uppsåtligen eller av oaktsamhet använder ett fartyg eller dess utrustning i strid med någon bestämmelse i ett dokument om godkänd säkerhetsorganisation, ett certifikat eller en annan handling som avses i 2,

4. redare och befälhavare som uppsåtligen eller av oaktsamhet använder ett fartyg till sjöfart utan att det är försett med föreskrivna fribordsmärken,

5. redare och befälhavare som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att göra vad som skäligen kan fordras för att förhindra att den

[1] Senaste lydelse 2017:306.
[2] Senaste lydelse 2009:59.

som ingår i säkerhetsbesättningen och tillhör däcks- eller maskinpersonalen utan tillstånd anställs av någon annan än redaren eller ägaren,

6. befälhavare som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet framför ett fartyg i strid med vad som gäller i fråga om säkerhetsbesättning eller bemanningsföreskrifter,

7. redare som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåter att göra vad som skäligen kan fordras för att förhindra att fartyget framförs i strid med vad som gäller i fråga om säkerhetsbesättning eller bemanningsföreskrifter,

8. redare eller ägare som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att se till att fartyget *undergår* tillsyn eller redare som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att se till att rederiverksamhet *undergår* tillsyn enligt denna lag, enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt förordning (EG) nr 336/2006,	8. redare eller ägare som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att se till att fartyget *genomgår* tillsyn eller redare som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att se till att rederiverksamhet *genomgår* tillsyn enligt denna lag, enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt förordning (EG) nr 336/2006,

9. den som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att anlita lots när han eller hon är skyldig att göra det på grund av en särskild föreskrift, och

10. den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot en föreskrift om skyldighet att lämna uppgifter som har meddelats med stöd av 7 kap. 6 § *6*.	10. den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot en föreskrift om skyldighet att lämna uppgifter som har meddelats med stöd av 7 kap. 6 § *5*.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2023.

Tryck: Elanders Sverige AB, Vällingby 2023